

N° 215/1951

Melanistična¹ lesna sova.

Spisal dr. Janko Ponebšek.

Znano je, da nas nenavadne in redke prikazni vedno bolj zanimajo kakor navadne vsakdanjosti, to je že v človeški naravi. Vendar so pa vse take prikazni patologične, ker zdravo je, kar je pravilno. Nepravilnosti, bodisi v obliki, bodisi v barvah, najdemo povsod v naravi, pri rudninah, v rastlinstvu in pri živalih.

Namenil sem se natančneje pretresovati le nepravilnosti v barvah pri naših pticah in posebe, kakor kaže že naslov tega spisa, hočem ob kratkem navesti, kar nam je znano o melanizmu pri naši lesni sovi — nem. Waldkauz, lat. *Syrnium aluco* (L.), — ker ima naš deželni muzej slučajno to redkost v svoji zbirki.

Preden pa navedem posamezne slučaje, moram, pojasniti kar vemo dozdej o melanizmu. Na vprašanje, kaj je pravzaprav melanizem, odgovoriti moram odkrito, da tega niso še dognali. Vsi pisatelji, ki so se bavili z melanizmom, so našli le posamezne slučaje te barvne nepravilnosti, ki so jim bili znani iz raznih muzejev in znanstvenih zbirk, jedra se pa sploh niso lotili.

Najbolje bo, če pretresamo melanizem v zvezi z albinizmom, ker je albinizem ravno nasprotje melanizmu, to se pravi: vzroki melanizmu so ravno nasprotni okolnostim, ki povzročajo albinizem:

¹ Jaz pišem „melanističen“ za „melanistisch“ in „albinističen“ za „albinistisch“, „melanizem“ za „Melanismus“ in „albinizem“ za „Albinismus“. Beseda „beličenje“, ki nam jo hočejo vsiliti za „Albinismus“, ni ne etimologično in tudi ne stvarno utemeljena. Menda mi ni treba posebej poudarjati, da se moramo z vso silo upreti takim skovankam, ki nasprotujejo etimologičnim pravilom in ki tudi ne zadenejo v živo bistva pojmov, ter tem skovankam zastaviti pot v našo še mlado ornitologično literaturo. Da se torej stvar vsestransko pojasni in dokončno s pota spravi, sem se obrnil za svet do jezikoslovca, g. kustosa L. Pintarja, ter ga naprosil, da izreče o tem svoje mnenje. Gospod kustos, ki je s prirojeno mu ljubeznivostjo moji prošnji ustregel, piše o tej stvari takole:

„Za Albinismus in Melanismus bo menda kazalo pridržati tujke „albinizem“ in „melanizem“, kakor za Germanismus in Optimismus tudi rabimo tujke „germanizem“ in „optimizem“; pa tudi dotični pridevniki se bodo ravnali po analognih zgledih kakor dramatičen (dramatisch) tipičen (typisch) itd., torej albinističen (albinistisch) in melanističen (melanistisch). Izraz „beličenje“ in temu analogno seveda „črničenje“ pa kratkomalo ni vreden niti počenega groša, če so ga tudi v znanstvenih listih (Izvestja muzej. društva, XIX. letnik) izkušali naši znanstveniki uveljaviti ter ga vriniti v našo knjižno slovenščino — drzen poizkus, ki prejasno kaže, kako potrebno bi bilo, da bi se naši pisatelji in uredniki poleg svoje stroke tudi nekoliko več brigali za znanje, oziroma učenje slovenščine.

pri albinizmu splošno ali krajevno nedostajanje črnega barvila (pigmenta), pri melanizmu preobilnost črnega barvila. Usojam se tu navesti, kar pravi dr. Viljem Blasius, ki je predelal in podpolnil z rezultati novih raziskovanj to tvarino v „novem“ Naumannu, „Naturgeschichte der Vögel Mitteleuropas“ na 124. str. splošnega dela v I. zvezku, kjer piše, da je melanizem patologična barvna izprememba, „bewirkt durch einen Überfluss an schwarzem Pigment, der es verursacht, dass die Federn eine dunklere Farbe annehmen. Solche Färbungen sind z. B. beim Dompfaff, der Feldlerche, dem Sperlinge, der Birkhenne, der Schnepfe u. s. w. bekannt. Melanistische Stücke der Schnepfe sind als *Scolopax Sabini* beschrieben; ein partieller Melanismus ist z. B. bei *Sylvia Heineckeni*, einer Färbungsabweichung der Mönchgrasmücke, angenommen“, albinizem pa patologična barvna izpreminjava „hervorgerufen durch das Fehlen des schwarzen Pigments entweder in dem gesamten Gefieder oder lokal bewirkt durch Verletzung der Pulpa oder des Keimes der im Wachsen begriffenen Feder. Man kennt z. B. ganz weisse Schwarzdrosseln, Schwalben, Stare, Krähen, Laubvögel, Sperlinge u. s. w.“ Ti definiciji je smatrali za nekak posnetek uspehov vseh dosedanjih raziskavanj. Globlje v bistvo dosihmal ornitologi niso prodrli.

O. Kleinschmidt bo, kakor mi je pisal, v kratkem priobčil nekaj o melanizmu pri sovah v svojem neperiodičnem časopisu „Berajah“. Sodeč po temeljitosti in bistrournosti, ki preveva vse spise tega na-

Beličenje ne more biti nič drugega nego glagolnik ali substantivum verbale od izmišljenega glagola „beličiti“ in ta glagol „beličiti“ bi se dal izvajati le iz samostalnikov „belica“ ali „belič“. Kakor je n. pr. „uresničiti“ (v resnico izpremeniti), „ošpičiti“ (špico narediti), „opravičiti“ (pravico dokazati), „krotičiti“ in „krotovičiti“ (krotice ali krotovice delati pri predvi), „kopičiti“ (kopice delati) itd., prav tako bi bilo tudi „beličiti“ (belice delati) in „beličenje“ potemtakem = izdelovanje belic. Vsi taki izimenski glagoli 4. vrste so pa transitivni in njihovi glagolniki torej aktivnega pomena, ki označujejo le neko dejanje, nikakor pa ne stanja in bivanja, soštva in lastnosti. — Če je kak predmet bel, tedaj je to njegovo soštvo belost, belota ali beloba ali beloča, nikdar pa ne beljenje. — „Besediti“ pomeni govoriti resne, moške besede, deminutivum „besedica“ pa izgubi nekaj svoje veljave, da kar čutimo njeno malopomembnost, in zato je tudi iz tega deminutiva izvedeni glagol „besedičiti“ nekako zaničevalnega pomena, češ „govoriti drobne in prazne besede, ki ne zaležejo dosti“ (schwätzen) in od tod „besedičenje“ = prazno govorjenje. — Mislim, da je iz navedenih razlogov vsakdo lahko izprevidel, da je „beličenje“ res popolnoma bosa iznajdba, ki mora pod klop. Če se pa kdo hoče na vsak način ogniti tujkam in ga tisto oblikovanje na „-ičen“ tako mami in mika, — no potem pa ima drugo pot, češ kakor imamo samostalnike „rdečica“ (die Röthe), „rumenica“ (die Gelbsucht), „bledica“ (die Blässe), tako si lahko tudi mislimo, dasiravno je v Pleteršniku ne najdemo, analogno tvorbo „belica“

darjenega in marljivega ornitologa, bo ta članek epohalnega pomena, ki ga tudi „Carniola“ ne bo smela prezreti.

Po gornjem citatu dr. Viljema Blasiusa melanizma ni najti pri vseh ptičjih vrstah, temveč le pri nekaterih, kakor je dosihdob dokazano. Ravno taka je z albinizmom. Le to lahko trdimo, da je albinizem pogostejši kakor melanizem.

O geografski razširjenosti ozir. pogostnosti bele in črne barve pa pravi dr. Viljem Blasius na gori navedenem mestu str. 123., „daß hochnordische Tiere, vermutlich wegen knapper Ernährung, allgemein weißere Färbung besitzen, was allerdings auch zum Teil als Schutzfärbung zu deuten ist, während mit fettreichem Samen reichlich gefütterte Zimmervögel eher zu einer dunkleren Färbung hinneigen“. Jaz bi šel pa še korak dalje in trdil, da najdemo največ albinističnih ptic posameznih vrst v severnih krajih, kjer jim za živež včasih tudi poleti trda prede, največ melanističnih ptic pa je v tropičnih, ozir. južnejših krajih, kjer živé pozimi in poleti v izobilju, o čemer bomo še pozneje govorili.

Po teh splošnih opazkah o melanizmu preidimo k naši melanistični lesni sovi in poglejmo, kako je z melanizmom pri tej vrsti. Predvsem moram poudariti, da so melanistične lesne sove prav redke, kar hočem dokazati s slučaji, ki so mi znani

I. iz ornitologične literature, kolikor mi je je na razpolago,

II. iz ptičje zbirke deželnega muzeja za Bosno in Hercegovino v Sarajevu,

(die Weiße) in v tem slučaju bi dobili iz „belica“ pridevnik „beličen“, kakor iz „bledica“ dobimo pridevnik „bledičen“ (bleichsüchtig). Iz pridevnika „beličen“ je pa edino mogoč samostalnik beličnost, kakor imamo iz „bledoličen“ samostalnik „bledoličnost“ ali pa iz samostalnika „polovica“ pridevnik „polovičen“ a iz tega pridevnika zopet samostalnik „polovičnost“, die Halbheit; resnica, resničen, resničnost — pravica, pravičen, pravičnost — itd. Jezik očistite peg!“

Gosp. kustosu Pintarju se prav toplo zahvalim za to temeljito pojasnilo in na uslugi, ki jo je storil ornitologični stroki, ter pristavim, da Nemci, ki so znani juristi in hočejo, posebno v zadnjem času, naenkrat iztrebiti vse tujke, rabijo oba izraza „Melanismus“ in „Albinismus“ neizpremenjena, in ne spominjam se, da bi bil kje naletel na pristne nemške izraze za ta dva pojma. Le župnik O. Kleinschmidt, ki je, če ne najboljši, pa gotovo najbistroumnejši nemški ornitolog, rabi v svojem časopisu „Falco“ (letnik 1908., št. 3., str. 37) za „Albinismus“ izraz „Farbentod“, kar bi se reklo slovensko „barvna omrtvelost“, da tako ločimo natanko normalno belost ali „brezbarvnost“ od albinizma ali „pobeledlosti“ v pravem znanstvenem pomenu te besede.

Tudi tu mi je priskočil g. kustos Pintar radovoljno na pomoč ter pravi o besedi „Farbentod“ tole:

„Poleg transitivnih glagolov 4. vrste ima slovenščina tudi vzporedne oblike napravljene po 3. vrsti, ki so pa intransitivnega značenja, oboji so seveda izimenski

III. iz privatnega poročila g. O. Reiserja, kustosa ravnokar imenovanega muzeja,

IV. pa s podatki iz naše ožje kranjske domovine.

I. ornitologična literatura.

1. Avgust pl. Pelzeln je v „Verhandlungen der kaiser.-königlichen zoologisch-botanischen Gesellschaft in Wien. Herausgegeben von der Gesellschaft. Jahrgang 1865, XV. Band. Mit 25 Tafeln und einer Photographie. Wien, 1865“ na str. 911—946 priobčil obširno razpravo „Über Farbenabänderungen bei Vögeln“, kjer govori o albinizmu, melanizmu in eritrizmu sploh in o posameznih stopnjah teh barvnih nepravilnosti, potem pa našteva vse slučaje, ki so mu znani iz dunajske cesarske ornitologične zbirke, kjer je tačas služboval kot kustosov pristav. — Na str. 939 omenja dveh melanističnih lesnih sov rekoč:

„*Syrnium aluco* (L.). Baumkautz. Ein Weibchen, ganz dunkelbraun, mit wenig deutlicher Zeichnung von Sr. Durchl. Fürst Bathyani im Jahre 1811 zu Geschenk.

Ein im Ganzen noch dunkler erscheinendes Exemplar mit tiefschwarzer Zeichnung auf dunkel rostfarbenem Grunde ist ein Geschenk Sr. Excellenz des Grafen Grünne im Jahre 1855.“

Pripomniti moram, da se te razprave A. pl. Pelzelna gori nalašč nisem dotaknil radi tega, ker sem tam navedel Blasiusovo naziranje

n. pr. počrniti (4. v.), črno narediti, toda počrneti (3. v.), črn postati; oslepiti (4. v.) slepega narediti (blenden) n. pr. Odisej je obra z žarečim drogom oslepil, toda oslepéti (3. v.) slep postati, vid izgubiti (erblinden) n. pr. revež je na stare dni oslepel; oslabiti (4. v.) schwächen, toda oslabéti (3. v.) schwach werden, particip „oslabél“ (schwach geworden) in od tod samostalnik „oslabélost“ (Entkräftung). — Po isti analogiji dobimo tudi „pobeliti“ (4. v.) belo pobarvati in „pobeléti“ (3. v.) weiß werden, part. „pobelél“ weiß geworden, kakor „zarjavel“ verrostet in „ogorél“ von der Sonne gebräunt. Od tega deležnika „pobelél“ se dalje lahko izvede samostalnik „pobelélost“, ki bi tudi utegnil služiti za albinizem. Od pridevnika „mrtev“ imamo samostalnik „mrtvost“, napravimo pa od njega tudi lahko neprehoden glagol (3. vrste) „omrtvéti“ absterben, torej glede barve omrtveti ali živost barve izgubiti vsled nedostatnosti barvila ali pigmenta; potemtakem bi lahko menda za fehlfarbig oder farbentot rabili izraz „barvno omrtvel“ in za Farbentod „barvna omrtvelost“. Živali, pri katerih se je pojavil delni ali parcielni albinizem, pravimo da so lisaste ali lisave, potemtakem bi morda lahko imenovali delni albinizem z domačim izrazom „lisavost“, delni melanizem pa „marogavost“ (?) — Po moji sodbi torej utegne za Farbentod prav dobro služiti izraz „barvna omrtvelost“; kdor pa ima proti njemu kak tehten pomislek, naj se mojemu nasvetu upre, da stvar pravično doženemo in si razjasnimo, kaj je prav, kaj ne.“ — Tudi za to bodi gosp. kustosu iskrena zahvala.

Pisatelj.

o melanizmu po stanju raziskovanj l. 1905, ko je izšel I. zvezek Naumanna.

Ne morem si kaj, da ne bi tu omenil treh slučajev eritrističnih lesnih sov, ki jih navaja pl. Pelzeln na str. 943 svoje gori imenovane razprave rekoč:

„*Syrnium aluco* (L.). Unsere Sammlung besitzt von der röthlichen Varietät ein Weibchen aus Laibach von Baron Zois und ein Männchen aus Österreich von Sr. Majestät Terrasse, dann ein Exemplar im Nestkleide, aus demselben Neste mit einem graulichen am 15. Mai 1852 im Brzezaner Kreis in Ostgalizien; das letzte ist ein Geschenk des Grafen Wodzicki“.

Navedel sem pa to iz tehle vzrokov:

a) iz samega domoljubja, ker je med temi tudi samica s Kranjskega, ki jo je podaril baron Zois;

b) ker je treba „Sr. Majestät Terrasse“ radi boljšega razumevanja pojasniti, in sicer kaj je bila ta ploščad (terasa) in v kaki zvezi je bila s ptičjo zbirko. Avg. pl. Pelzeln² piše o tej terasi tole:

„Vom Jahre 1806 an wurden Vögel, welche in der kaiserlich. Menagerie zu Schönbrunn, auf einer Terrasse der kaiserlichen Hofburg, welche zu diesem Zwecke im Jahre 1812 neu eingerichtet wurde, oder in der kleinen Menagerie, welche Josef Natterer sen. bereits im Jahre 1800 am kaiserlichen Naturaliencabinete angelegt hatte, eingegangen waren, der Sammlung eingeliefert, und diese Bereicherungen bildeten stetig sich wiederholende Acquisitionen, von welchen jene aus der Menagerie zu Schönbrunn bis auf den heutigen Tag fortdauern, während die Terrasse und die Cabinetsmenagerie seit dem Jahre 1848 aufgelassen worden sind.“

Iz tega kratkega poročila pa tudi izvemo, da ptica ni bila ustreljena ali ujeta, temveč da je v jetništvu poginila, kar za barvno izpremenjavo morda ni malega pomena.

c) Če so pa te takoimenovane eritristične lesne sove rjastordeče (rostrot) ali lisičjerdeče (fuchsrot) barve, potem pa moram povedati, da take lesne sove pri nas niso tako posebno redke. (O teh niansah glej: „Naumann, Naturgeschichte der Vögel Mitteleuropas“. V. Band, S. 35. Anm. 1 nove izdaje iz l. 1899.), in

d) je gotovo, da je ta sova poginila pred l. 1848., ker so bili tega leta opustili ploščad na cesarjevem dvoru.

² Annalen des k. k. naturhistorischen Hofmuseums: Geschichte der Säugethier- und Vogel-Sammlung des k. k. naturhistorischen Hofmuseums Wien, 1890. (Separat- abdruck aus Band V., Heft 4.), str. 522.

Predavanje G. Frauenfelda na zborovanju dné 4. febr. 1853. I. (Verhandlungen des zoologisch-botanischen Vereins in Wien. Band III. Jahr 1853. Sitzungsberichte S. 39) se ne dotika melanizma.

2. Starejšina avstrijskih ornitologov g. Viktor vitez Tschusi pl. Schmidhofenski omenja v svojem sestavku „Ornithologische Mittheilungen aus Österreich“ (1870) melanistično lesno sovo samico, ki jo je dobil dne 12. decembra 1870. z južnega Ogerskega in pravi (Journal für Ornithologie 1871, str. 117):

„*Syrnium aluco*, Sav. Aus Süd-Ungarn wurde mir den 12. Dezember eine prachtvolle Varietät dieser Eule zugesandt. — Der ganze Oberkörper ist schwarzbraun, der Schleier schwarz, der Unterkörper, die Schwung- und Steuerfedern braun. Am Kopf und an der Brust finden sich einige normalgefärbte Federn. — Dieses Kleid erinnert an das, welches die junge Uraleule trägt.

Die Section zeigte, dass es ein Weibchen war.

Die Sammlung der k. k. zoolog.-botan. Gesellschaft besitzt ein ähnlich gefärbtes Exemplar“.

Katerega izmed pod 1) naštetih eksemplarov je g. pl. Tschusi tu imel v mislih, ne morem zanesljivo povedati.

3. Zdaj pa pojdemo z S. A. Buturlinom v ruski Kavkaz in v Transkavkazijo, odkoder so nam znane tri melanistične lesne sove kot „*Syrnium wilkenskii*“ Menz. Natančnejši podatki so na str. 333 in 334 časopisa „Journal für Ornithologie“ za leto 1907.

4. V literaturi naletimo še na rjavočrno lesno sovo z Ogrskega; o njej piše rajni A. pl. Mojsisovics na str. LXXXVI. „Mittheilungen des naturwissenschaftlichen Vereines für Steiermark“. Jahrgang 1890. Graz 1891. tole:

„Ein sehr auffälliges Exemplar von *Syrnium aluco* L. mit braunschwarzer Gesamtfärbung erwarb das Landes-Museum im Herbste 1890 aus Ungarn, es erinnert an ein junges Exemplar von *Syrnium uralense* Pall.“

II. Muzej v Sarajevu.

V deželnem muzeju za Bosno in Hercegovino v Sarajevu sta pod zap. št. 203 in 204³ dve samici te barve; obe je ustrelil Dragičević in sicer prvo navedeno starko dne 15. maja 1889. pri Bosenski

³ Die Vogelsammlung des bosnisch-hercegovinischen Landesmuseums in Sarajevo. Enthaltend die während der Jahre 1887—1891 gesammelte Avifauna des Occupations-Gebietes. Bearbeitet von Custos O. Reiser, Budapest. Mai 1891.

Rači, drugo, mladico, pa istega leta v močvirju Gromzel pri Bosenski Rači; najbrže sta to mati in hči; pri obeh stoji v katalogu pripomba „(mit starkem Melanismus)“.

III.

To me je napotilo, da sem se obrnil do muzealnega kustosa g. O. Reiserja, slovitega raziskovalca balkanske avifavne, češ, morda dobim od njega nadaljnjih podatkov o melanističnih lesnih sovah. In nisem se motil. V svoji brezprimerni ljubeznivosti je odgovoril na moje vprašanje in pisal dné 7. novembra 1910. iz Sarajeva med drugimi osebnimi zadevami o stvari, ki o njej govorimo, tole:

„Betreffs Melanismus bei Syrnum aluco bin ich der Ansicht, daß dies häufiger vorkommt, als man annimmt. Hier sind seither noch 3 Fälle vorgekommen:

- a) bei Tuzla in der Sammlung Fritsch (jetzt Custos in Salzburg);
- b) Eigentum des Realschuldirektors Luka Karaman hier aus der Umgebung von Sarajevo;
- c) 1 dunkel schwarzbraunes Exemplar aus der Umgebung von Tešanj in unserer Musealsammlung.

Ferner ist mir bekannt, daß ein fast schwarzes Exemplar aus der Umgebung von Constantinopel sich in dieser Stadt in der Sammlung der französischen Schule aufbewahrt befindet.“

Gosp. kustosa najprej toplo zahvalim za njegovo dobrotljivo poročilo in za preprijazno dovoljenje, da smem vsebino njegovega pisma priobčiti.

Potem moram omeniti, da o prvih treh sovah dozdej, kolikor se vem spominjati, nisem nikjer nič čital; pač pa mislim, da je v zadnjem odstavku predstoječega pisma omenjena, pri Carigradu ustreljena sova identična z ono, ki je bila popisana v angleškem ornitološkem časopisu „The Ibis“ iz l. 1876. na str. 63, kakor pravi S. A. Buturlin v svojem gori navedenem članku (Journal für Ornithologie 1907, str. 334).

IV.

Ko smo tako prebredli in preiskali skoraj pol sveta, vrnimo se domov na Kranjsko, kjer so ustrelili, kolikor mi je znano, dozdej dve melanistični lesni sovi. Obe sta iz gozdnate Krakovščine, ki je zahodni del rodovitnega Krškega polja in ki je pri Zameškem in pri Mršečni vasi ob Krki prav močvirnata⁴.

⁴ Fr. Orožen, „Vojvodina Kranjska“, str. 59.

Dne 26. sušca 1906. je ustrelil c. kr. davčni nadupravitelj g. Rudolf Achtschin iz Kostanjevice prvo melanistično sovo, sedanji c. kr. evidenčni nadgeometer gospod Alfonz pl. Gspan jo je pa nagačil z razprostrtimi perotmi; l. 1909. jo je g. Achtschin podaril deželnemu muzeju v Ljubljani.

Drugo tako sovo je dobil g. pl. Gspan, kakor se ve še natanko spominjati, prvi teden sušca l. 1908., ravno ko se je selil v Ljubljano, da jo nagatiti; prinesel mu jo je oskrbnik g. Karol Stoviček, sedaj v Leskovcu pri Krškem. G. Stoviček je to sovo ustrelil tudi v Krakovščini in sicer najbrže v nedeljo dne 1. sušca 1908. Da je bilo to ravno v nedeljo, sklepa g. pl. Gspan iz tega, ker je hodil g. Stoviček navadno le ob nedeljah na lov, ko je imel več časa, med tednom pa prinesel, kar je namenil za nagačenje. Ta ptica je zdaj v prirodnoznanški zbirki meščanske šole v Krškem. Taka barvna redkost ima le znanstveno vrednost, v učne svrhe so pa normalni eksemplari veliko boljši, zato bi svetoval muzejskemu vodstvu, naj pridobi to sovo za muzej, ravnateljstvo meščanske šole pa naj vzame zanjo lesno sovo navadne barve.

Spola pa niso ugotovili ne pri prvi in tudi ne pri drugi sovi.

Ako vzamemo v roke atlant, vidimo, da so vse gori našete melanistične lesne sove iz južnejših krajev zmernega pasu in niti ena iz severnih krajev. Dr. Pavel Leverkühn, znamenit poznavatelj ornitologične literature, ki ga je neizprosna smrt pobrala v najlepši moški dobi († 5. decembra 1905. v Sofiji, star šele 39 let), je pregledal zbirke vseh večjih muzejev na Nemškem (Hannover, Hamburg, Bremen, Göttingen, Kiel, Metz, Kolmar), na Danskem (Kodanj) in na Nizozemskem (Leiden, Haarlem, Amsterdam in Rotterdam). Svoje zapiske je obelodanil Leverkühn v letnikih 1887., 1889. in 1890. že večkrat imenovanega časopisa „Journal für Ornithologie“. Ne smem trditi, da bi bile vse ptice v pregledanih muzejih iz severnih krajev, a značilno je, da Leverkühn ne navaja niti ene melanistične lesne sove.

Svoj domnevek, da je melanizem prirojen južnejšim krajem, albinizem pa severu, sem sporočil kustosu g. Reiserju, na kar mi je odgovoril v svojem gori navedenem pismu takole:

„Ob wirklich der Albinismus mehr dem Norden als dem Süden eigen ist, müßte wohl erst bewiesen werden. Die auf der Jagdausstellung zahlreichen Farbenspielarten von Fuchs und Hase zeigen, daß im hohen Norden beide Extreme beisammen zu finden sind.“

Pripomniti moram tudi, da imajo živali v južnejših deželah navadno hrane v izobilju, v severnih krajih pa morajo večkrat stradati.

Nestrpno pričakujem spisa župnika O. Kleinschmidta; ko bom o tem članku v „Carnioli“ poročal, bom opisal natanko naši dve sovi, ki bosta takrat združeni že v muzeju, kakor sta bili tačas, ko sta še živeli v Krakovščini.

Preden pa končam, moram omeniti, da so jajca lesne sove tako podobna jajcem kozače — nem. Habichtseule — lat. *Syrnium uralense* (Pall.), — da jih nevešče oko ne more razločiti, kar so brezvestni sleparji-prekupčevalci že večkrat zlorabili, ker eno kozačino jajce velja 18 nemških mark, jajce lesne sove se pa dobi povsod za 60 Pf. Znano pa je, da se dobe kozače svetle barve do popolnoma temnih. Oologi so že večkrat rešili sistematike iz velikih zadreg opozorivši jih, da so ptice, ki nesó podobna jajca, sorodnejše kakor bi se dalo na prvi pogled iz njihove zunanosti sklepati. Morda se iz sličnosti jajec obeh vrst da razlagati tudi melanizem pri lesni sovi in kozači, le da so temne kozače pogostejše kakor melanistične lesne sove, ki pa nagibajo zopet k erytrizmu. — Seveda je treba natančno razločevati med adherentnimi, podedovanimi barvami in pa med onimi nepravilnostimi, ki nastanejo vsled preživljalnih in morda še drugih razmer.

4. -
NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000513301